

اسفند ۱۴۰۰

مسلسل: ۱۸۱۱۹

**بررسی وضعیت حقوق بشر در یمن
در آستانه هفتمین سالگرد حمله ائتلاف سعودی**

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شماره مسلسل: ۱۸۱۱۹

کد موضوعی: ۲۶۰

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: بررسی وضعیت حقوق بشر در یمن در آستانه هفتمین سالگرد حمله ائتلاف سعودی

نام دفتر: مطالعات سیاسی

تهیه و تدوین: علیرضا بیگی

ناظران علمی: مهدی امیری، مصطفی محمدی رضانی

ویراستار تخصصی: —

ویراستار ادبی: —

واژه‌های کلیدی:

۱. یمن

۲. عربستان

۳. مقاومت

۴. جنگ

۵. حقوق بشر

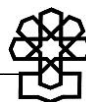

تاریخ انتشار: ۱۴۰۰/۱۲/۱۶

به نام خدا

فهرست مطالب

۱.....	خلاصه راهبردی.....
۲.....	مقدمه.....
۴.....	مهم‌ترین ابعاد و مصادیق نقض حقوق بشر در یمن.....
۴.....	۱. قتل و کشتار.....
۵.....	۲. قحطی.....
۷.....	۳. بیماری.....
۹.....	۴. آوارگی و نقض حقوق زنان و کودکان.....
۱۰.....	۵. بازداشت، تبعید، شکنجه.....
۱۱.....	۶. محرومیت از تحصیل.....
۱۲.....	۷. تجاوز به مهاجران.....
۱۴.....	جمع‌بندی.....
۱۵.....	منابع و مآخذ.....

بررسی وضعیت حقوق بشر در یمن در آستانه هفتمین سالگرد حمله ائتلاف سعودی

خلاصه راهبردی

جنگ یمن که با حمله ائتلاف سعودی در سال ۲۰۱۵ آغاز شد، موجب شکل‌گیری یکی از بزرگ‌ترین بحران‌های حقوق بشری در جهان شده است. در حال حاضر یمن با چالش‌های اساسی حقوق بشری از جمله محاصره اقتصادی توسط عربستان و بروز قحطی، تخریب مراکز بهداشتی توسط جنگنده‌های ائتلاف سعودی و شیوع انواع بیماری‌های واگیردار، تخریب مدارس و اماکن آموزشی و محرومیت دانش‌آموزان از تحصیل، بازداشت فعالان رسانه‌ای و شکنجه آنان توسط نیروهای مورد حمایت امارات، بازداشت بی‌دلیل فعالان سیاسی و حبس آنان در زندان‌های زیرزمینی توسط نیروهای سعودی و اماراتی، بدرفتاری با زنان و دختران آواره توسط گروه‌های سلفی، دستگیری مهاجرین آفریقایی و تجاوز به آنان توسط قاچاقچیان انسان و نیروهای مورد حمایت امارات و... روبه‌رو است.

علی‌رغم وجود مصادیق مختلف نقض سیستماتیک و جدی حقوق بین‌الملل بشردوستانه در یمن، ابعاد این فاجعه به‌طور گسترده منتشر نمی‌شود. عربستان سعودی و امارات متحده عربی از طریق دیپلماسی پترودلار مانع از اهتمام جدی شورای حقوق

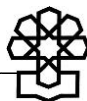
بشر سازمان ملل به پرونده حقوق بشری بحران یمن می‌شوند. در همین راستا نیز چندین سازمان بین‌المللی حقوق بشری به دستور شورای حقوق بشر سازمان ملل فعالیت حقوق بشری خود را پیرامون بحران یمن متوقف کرده‌اند. علاوه بر این، خبرنگاران برای تهیه گزارش‌های مستند و دقیق با چالش‌های مختلفی از جمله بازداشت و شکنجه مواجه‌اند.

در صورت استمرار جنگ یمن تا سال ۲۰۳۰، تعداد کشته‌شدگان به عدد یک

میلیون و ۳۰۰ هزار نفر خواهد رسید. از این رو شایسته است جمهوری اسلامی ایران جهت کمک به پایان این بحران به اقداماتی چون برگزاری نشست‌ها و اجلاس‌های بین‌المللی در سطح سران، ارسال کمک‌های بشردوستانه و خدمات پزشکی، تولید فیلم کوتاه برای جشنواره‌های بین‌المللی با موضوع وضعیت وخیم حقوق بشری در یمن، فعال‌سازی دیپلماسی رسانه‌ای در سطح بین‌المللی و فعال‌سازی دیپلماسی پارلمانی جهت همراه کردن پارلمان‌های سایر کشورها در این زمینه مبادرت ورزد.

مقدمه

با گذشت حدود هفت سال از آغاز تجاوز عربستان سعودی و امارات به یمن، این کشور در حال تجربه یکی از بدترین بحران‌های حقوق بشری در جهان است. گزارش‌های سالانه کمیسر عالی حقوق بشر سازمان ملل متحد، سازمان صلیب سرخ و سایر سازمان‌های حقوق بشری حکایت از بحرانی بودن وضعیت یمن و فاجعه‌بار بودن شرایط زندگی مردم این کشور دارد. فاجعه قتل و کشتارهایی که بر اثر درگیری‌های نظامی و بمباران‌های ائتلاف سعودی در طول این جنگ رخ داده به‌عنوان مهم‌ترین پیامد این جنگ شناخته

شده است درحالی که قتل و کشتار مردم بی‌گناه غیرنظامی، دستگیری بی‌دلیل فعالان مدنی و سیاسی و عدم محاکمه علنی آنان توسط نیروهای امارات و عربستان، بازداشت فعالان رسانه‌ای و شکنجه‌های شدید آنان در زندان‌های زیرزمینی توسط نیروهای مورد حمایت امارات، شیوع بیماری‌های واگیردار، تخریب منازل مردم و آوارگی آنان، بدرفتاری با زنان و دختران آواره توسط گروه‌های سلفی، آدم‌ربایی و گروگانگیری مهاجران و تجاوز به آنان توسط قاچاقچیان و نیروهای کمربند امنیتی جنوب مورد حمایت امارات، کمبود غذا و بروز قحطی، تبعیض قومی و مذهبی و ایجاد اختلافات قبیله‌ای و گروهی، تخریب مدارس و اماکن آموزشی و محرومیت دانش‌آموزان از تحصیل و محاصره اقتصادی توسط عربستان ازجمله دیگر مصادیق مهم نقض حقوق بشر در یمن است.^۱

نکته قابل تأمل دیگری که در رابطه با نقض فاحش حقوق بشر در یمن می‌بایست بدان اشاره داشت، این است که کارشناسان برجسته بین‌المللی و منطقه‌ای سازمان ملل (GEE)^۲ و سایر گروه‌های فعال حقوق بشر پیرامون نقض حقوق بشر در یمن به تهیه گزارش و جمع‌آوری اسناد و مدارک می‌پرداختند، اما با فشارهای عربستان سعودی و امارات متحده عربی شورای حقوق بشر سازمان ملل متحد در سال ۲۰۲۱ به گروه‌های فعال حقوق بشر دستور توقف تهیه گزارش را صادر کرد.^۳ عربستان سعودی در این رابطه شورای حقوق بشر را نیز تحت فشار قرار داد و موجب شد تا گزارش سالیانه کمیسر عالی حقوق بشر و دبیرکل سازمان ملل از دستور کار ماه سپتامبر شورای حقوق بشر خارج شود. دستور به توقف

1. <https://www.state.gov/wp-content/uploads/2021/10/YEMEN-2020-HUMAN-RIGHTS-REPORT.pdf>

2. The UN Group of Eminent International and Regional Experts

3. <https://www.hrw.org/world-report/2022/country-chapters/yemen>

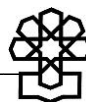
تهیه گزارش پیرامون وضعیت حقوق بشر در یمن از جانب شورای حقوق بشر سازمان ملل متحد و خارج ساختن برخی از گزارش‌های سالیانه از دستور کار نشست نشان از میزان حساسیت این موضوع و شدت بحران آن دارد. جهت درک بهتر وضعیت این بحران در ادامه به برخی از مهم‌ترین مصادیق حقوق نقض شده بشر در طول بحران یمن پرداخته می‌شود، اما پیش از آن ذکر این نکته حائز اهمیت است که اشاره گزارش حاضر به برخی منابع و مراجع حقوق بشری که منشأ و ماهیت غربی دارند، نه از حیث به رسمیت شناختن و معتبر دانستن آنها، بلکه بدان سبب است که تأکید شود حجم موارد و مصادیق نقض حقوق بشر در یمن به اندازه‌ای است که حتی بعضاً مورد اشاره و استناد نهادهای غربی وابسته به غرب نیز قرار می‌گیرد.

مهم‌ترین ابعاد و مصادیق نقض حقوق بشر در یمن

تهاجمات عربستان سعودی و امارات به یمن، بنیان نظم بین‌المللی را به چالش کشیده و اصول و قواعد حقوق بین‌الملل را نقض کرده است. افکار عمومی جهان غالباً بمباران‌های عربستان سعودی که منجر به کشته شدن غیرنظامیان می‌شود را مصداق نقض حقوق بشر می‌دانند. این درحالی است که نقض حقوق بشر در این کشور ابعاد و مصادیق مختلفی دارد که در ادامه بدان پرداخته می‌شود.

۱. قتل و کشتار

هرچند رویکرد سیاسی کشورهای غربی به موضوع حقوق بشر بی‌اعتباری بسیاری از ترتیبات و

تمهیدات طراحی شده از سوی آنها در این حوزه را در پی داشته است (که از آن جمله می‌توان به اعلامیه جهانی حقوق بشر اشاره کرد)، اما حتی با در نظر داشتن استانداردهای ملحوظ در همین ترتیبات غربی نیز، می‌توان نقض فاحش حقوق بشر در یمن را به اثبات رساند. در ماده سوم اعلامیه جهانی حقوق بشر به حق افراد از زندگی، آزادی و امنیت ملی اشاره شده است. این درحالی است که عربستان سعودی با آغاز حمله به یمن در مارس ۲۰۱۵ عملاً زندگی اکثر این مردم را مختل نموده و حق حیات و امنیت را از آنان سلب کرده است. کشور یمن در طول هفت سال گذشته به سبب بمباران‌های مداوم عربستان سعودی شاهد فاجعه‌بارترین وضعیت قتل و کشتار انسانی بوده است.^۱ دفتر هماهنگ‌کننده حقوق بشر سازمان ملل متحد آمار کشته‌شدگان جنگ یمن را تا پایان سال ۲۰۲۱ بیش از ۳۳۷ هزار نفر اعلام کرده است.^۲ این میزان از قتل و کشتار سبب شده تا اخبار مرتبط با آمار کشته‌شدگان به موضوعی عادی در میان رسانه‌ها و افکار عمومی تبدیل گردد. پیش‌بینی می‌شود در صورت استمرار جنگ تا سال ۲۰۳۰، تعداد کشته‌شدگان به عدد یک میلیون و ۳۰۰ هزار نفر خواهد رسید.

۲. قحطی

ماده (۲۵) منشور جهانی حقوق بشر به حق انسان‌ها در برخورداری از زندگی آبرومندانه و نیازهای اساسی یک انسان همچون خوراک، بهداشت، مسکن و غیره پرداخته است. این

۱. از سال ۲۰۱۵ تا پایان سال ۲۰۲۱ بیش از ۲۳ هزار حمله هوایی از جانب نیروی هوایی ائتلاف سعودی به یمن شده است.

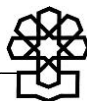
2. <https://www.hrw.org/world-report/2022/country-chapters/yemen>

درحالی است که وضعیت یمن برخلاف آن چیزی است که در این ماده بیان شده است. این کشور در شرایط وخیمی از نظر امنیت غذایی و آب سالم قابل شرب قرار دارد. تأمین آب و غذای مردم یمن یکی از بزرگ‌ترین چالش‌های بین‌المللی به‌شمار می‌رود و این درحالی است که محاصره این کشور مانع از ارسال مواد غذایی از جانب کشورهای دوست و یا برخی از سازمان‌های بین‌المللی به این کشور می‌شود. قیمت مواد غذایی در یمن روند صعودی داشته و هر روز در حال افزایش است. زندگی مردم یمن به واردات کالاهای اساسی وابسته بوده و محاصره کشور توسط عربستان و کاهش ارزش پول ملی و افزایش قیمت کالاهای اساسی سبب شده تا دسترسی به غذا و آب برای افرادی که تمکن مالی ندارند، بسیار دشوار و محدود شود.^۱ تخمین زده می‌شود که ۳ میلیون و ۵۰۰ هزار نفر به‌دلیل نابودی زیرساخت‌ها به آب لوله‌کشی دسترسی ندارند. برخی از مناطق جنوبی یمن نیز که امکانات آب لوله‌کشی در آنها وجود دارد به کنترل برخی از گروه‌های شبه‌نظامی درآمده یا امکانات آنها به مزایده گذاشته می‌شود. مردم مجبور شده‌اند آب آشامیدنی مورد نیاز خود را به قیمت بالایی خریداری کنند.^۲ بسیاری از زنان و دختران خانه‌دار جهت تأمین آب سالم مورد استفاده در منزل ناچارند مسافت زیادی را طی کنند که در این حالت ممکن است در طول مسیر مورد تعرض و آزار و اذیت گروه‌های شبه‌نظامی مختلف قرار گیرند.^۳ از حیث مواد غذایی نیز بایستی عنوان داشت که بیش از ۲۰ میلیون یمنی از نظر

۱. تقریباً نیمی از جمعیت یمن با درآمد کمتر از ۳/۱۰ دلار در روز و بیش از پنج میلیون نفر با درآمد کمتر از ۱/۹۰ دلار در روز زندگی می‌کنند.

2. <https://www.ohchr.org/Documents/HRBodies/HRCouncil/GEE-Yemen/A-HRC-45-CRP.7-en.pdf>

3. <https://www.ohchr.org/Documents/HRBodies/HRCouncil/GEE-Yemen/A-HRC-45-CRP.7-en.pdf>

غذایی در مضيقه بوده و ۱۰ ميليون نفر نيز در آستانه قحطی و گرسنگی و ۶۵ هزار نفر در حال حاضر در وضعیت حاد گرسنگی و کمبود شديد غذا قرار دارند. در سال ۲۰۱۹ گزارش شد که گرسنگی شديد و بیماری به طور مستقيم باعث مرگ ۸۵ هزار کودک شده است. در حال حاضر یک ميليون و ۸۰۰ هزار زن در معرض سوءتغذيه قرار گرفته اند. همچنين ۲ ميليون و ۶۰۰ هزار کودک از سوءتغذيه رنج می برند. از اين ميزان ۵۰۰ هزار کودک بر اثر سوءتغذيه در خطر مرگ قرار گرفته اند. سازمان ملل نيز عنوان داشته که از ژانويه ۲۰۲۲ تعداد ۸ ميليون نفر با کاهش وعده غذایی و ۵ ميليون نفر نيز با گرسنگی شديد مواجه خواهند شد. اين سازمان اعلام داشته که يمن در سال ۲۰۲۲ برای تأمين مواد غذایی مردم قحطی زده با کسری بودجه مواجه شده و به یک ميليارد و ۹۷۰ ميليون دلار جهت انجام اين مأموريت نياز دارد.^۱ براساس گزارش دفتر هماهنگی امور بشردوستانه سازمان ملل متحد، در سال ۲۰۲۲ بيش از ۱۶ ميليون يمنی با بحران امنيت غذایی مواجه می شوند.^۲

۳. بیماری

به دليل درگیری ها و حملات هوایی عربستان سعودی به يمن تعداد ۵۲۳ مرکز بهداشتی تخریب و ۵۰ مرکز درمان تعطیل شده و ۱۰۰ خودروی اورژانس نيز مورد هدف قرار گرفته است. به دليل تحریم های عربستان سعودی نيز امکان واردات دارو وجود ندارد. در کنار اين بحران عدم دفن اجساد کشته شدگان، وقوع سيل و منتقل شدن اجساد متعفن حيوانات و

1. <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/Yemen%20%20Humanitarian%20Update%20%E2%80%93%20December%202021.pdf>

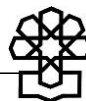
2. <https://www.wfp.org/news/wfp-forced-cut-food-assistance-yemen-warns-impact-hunger-rises>

انسان‌ها توسط آب از مکانی به مکان دیگر و در پی آن، انتشار آلودگی در محیط زیست، تخریب اماکن درمانی و بهداشتی، محاصره کشور و غیره همگی موجب شیوع ویروس‌های کشنده شده است. برای مثال وبا از سال ۲۰۱۶ در سراسر یمن منتشر شده و از سال ۲۰۱۸ نیز تقریباً یک میلیون مورد مشکوک ابتلا به این ویروس مشاهده شده است. در حال حاضر وبا، تب دنگی، مالاریا و دیفتری هنوز در اکثر مناطق این کشور شیوع دارد. به دلیل کمبود آب آشامیدنی سالم تاکنون ۲۰۰ هزار مورد ابتلا به مالاریا، ۶ هزار مورد ابتلا به دیفتری، ۱۴ هزار و ۲۱۰ مورد ابتلا به هاری و ۵۷ هزار مورد ابتلا به تب دنگی به ثبت رسیده است. ویروس چیکونگونیا نیز که از طریق گزش پشه به افراد منتقل می‌شود و هنوز داروی خاصی برای درمان آن تولید نشده، مردم یمن به‌ویژه زنان و دختران را با خطر بسیار جدی مواجه ساخته است.^۱ ویروس کرونا نیز که از سال ۲۰۱۹ عالمگیر شده است، در یمن شیوع گسترده‌ای داشته و میزان مرگ‌ومیر در این کشور را چهار برابر میانگین جهانی کرده است. براساس گزارش سازمان عفو بین‌الملل در دسامبر ۲۰۲۰ تعداد ۲ هزار و ۷۸ نفر و در فوریه ۲۰۲۲ تعداد ۱۱ هزار و ۱۴۹ نفر دچار پاندمی کرونا شدند که تعداد ۲ هزار و ۲۶ نفر از آنان بر اثر این ویروس جان باخته‌اند.^۲

بر اثر بیماری‌های مختلفی که در طول جنگ یمن در این کشور شیوع یافته است هر پنج دقیقه یک کودک از شدت بیماری جان خود را از دست می‌دهد. تاکنون ۳۰۰ کودک کمتر از پنج سال بر اثر بیماری فوت کرده‌اند. در این میان یک میلیون زن نیز دچار بیماری شده‌اند. در حال حاضر یک میلیون و ۵۰۰ هزار بیمار با مریضی مزمن وجود

1. <https://www.ohchr.org/Documents/HRBodies/HRCouncil/GEE-Yemen/A-HRC-45-CRP.7-en.pdf>

2. <https://www.worldometers.info/coronavirus/country/yemen/>

دارند که ۳۲ هزار نفر از آنان برای طی روند درمان می‌بایست از کشور خارج شوند. در این میان ۵ هزار و ۲۰۰ بیمار کلیوی نیز وجود دارد که جهت پیوند کلیه می‌بایست از کشور خارج شوند، اما امکان خروج آنان از کشور وجود ندارد.^۱

۴. آوارگی و نقض حقوق زنان و کودکان

براساس مفاد اعلامیه ژنو مصوب سپتامبر ۱۹۴۸ جامعه ملل پیرامون حمایت از کودکان و مفاد اعلامیه مجمع عمومی سازمان ملل متحد مصوب دسامبر ۱۹۷۴ پیرامون حمایت از زنان و کودکان در شرایط بحرانی و همچنین براساس ماده (۷۷) پروتکل نخست الحاقی به کنوانسیون‌های ژنو ۱۹۷۷ پیرامون احترام ویژه نسبت به کودکان، هرآنچه موجب به‌خطر افتادن امنیت زنان و کودکان و هتک حرمت و کرامت انسانی آنان شود مصداق نقض حقوق بین‌الملل بشردوستانه است. این پدیده در یمن ساری و جاری است، زیرا به‌دلیل تخریب بسیاری از منازل شهروندان یمنی توسط جنگنده‌های ائتلاف سعودی جمعیت قابل توجهی از مردم این کشور با بحران مسکن مواجه شده و آواره گشته‌اند. بیش از ۴ میلیون نفر بر اثر جنگ آواره شده‌اند^۲ که اغلب آنان از زنان و کودکان هستند.^۳ آوارگی نیز سبب بروز سایر مشکلات اجتماعی برای آنان می‌شود، زیرا آوارگان بیشتر در معرض خطر استثمار، آزار و اذیت و خشونت قرار دارند. زنان و دختران که نیمی از کل آوارگان را تشکیل می‌دهند، بیشتر در معرض خطر هستند. برخی از زنان آواره نیز مورد آزار و اذیت‌های مختلفی قرار

1. <https://www.saba.ye/ar/news3172589.htm>

2. <https://www.hrw.org/world-report/2022/country-chapters/yemen>

3. <https://www.ohchr.org/Documents/HRBodies/HRCouncil/GEE-Yemen/A-HRC-45-CRP.7-en.pdf>

می‌گیرند، اما تمایلی به ارائه گزارش و بیان آن ندارند. علاوه بر زنان، کودکان آواره نیز در معرض ربایش قرار دارند.^۱

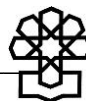
۵. بازداشت، تبعید، شکنجه

منع توقیف، حبس و تبعید بی‌دلیل افراد یکی از حقوق لازم‌الاجرای بشر است که در نهمین ماده اعلامیه جهانی حقوق بشر نیز بیان شده است. در مفاد ۶، ۷ و ۸ این اعلامیه بر برخورداری افراد از شخصیت حقوقی و لزوم رعایت آن تأکید شده است. این درحالی است که در دوره حکومت علی عبدالله صالح به‌عنوان هم‌پیمان عربستان سعودی برخی از فعالان سیاسی یمن بازداشت یا تبعید می‌شدند. علامه سید بدرالدین الحوثی، پدر رهبر فعلی انصارالله یکی از شخصیت‌های سیاسی یمنی است که در دوره علی عبدالله صالح به سوریه تبعید شد. ماده (۱۳) اعلامیه جهانی حقوق بشر نیز بر آزادی افراد در خروج از کشور خود یا ورود به آن اشاره دارد. این درحالی است که در طول دوره جنگ یمن برخی از شخصیت‌های سیاسی یمنی توسط عربستان سعودی هنگام بازگشت به کشور خود بازداشت شدند. سیدحسن العماد یکی از شخصیت‌های سیاسی یمنی است که هنگام عزیمت به یمن در مرز میان عمان و یمن توسط نیروهای سعودی بازداشت شد.

بازداشت فعالان سیاسی و حتی روزنامه‌نگاران از سال ۲۰۱۶ توسط شورای انتقالی جنوب مورد حمایت امارات و نگهداری آنان در زندان‌های زیرزمینی غیررسمی در عدن و الجلاء نیز یکی دیگر از موارد نقض حقوق بشر در یمن است.^۲ خبرنگارانی که برای تهیه

1. <https://www.strifeblog.org/2020/07/22/yemen-a-failure-of-human-security/>

2. <https://www.amnesty.org/en/location/middle-east-and-north-africa/yemen/report-yemen/>

گزارش عازم یمن می‌شوند، در صورت دستگیری از جانب گروه‌های مختلف نظامی، به‌شدت مورد شکنجه قرار می‌گیرند. نقض حقوق فعالان رسانه‌ای در یمن سبب شده تا بسیاری از خبرنگاران بین‌المللی در این شرایط از سفر به این کشور و تهیه گزارش در آن امتناع ورزند. ضرب‌و شتم شدید، اتصال به برق، سوزاندن اندام‌های تناسلی، عقیم کردن و غیره از جمله شکنجه‌هایی است که توسط دولت مستعفی یمن در زندان سیاسی مأرب انجام می‌شود.^۱ برخی از این زندانیان در معرض ابتلا به بیماری‌های عفونی هستند، اما اقدامی در راستای مداوای آنان صورت نمی‌پذیرد.^۲ بمباران زندان‌ها نیز از دیگر اقدامات غیرانسانی بحران یمن است که در این رابطه می‌توان به حمله هوایی عربستان سعودی به زندان صعده و کشته شدن بیش از ۹۰ و زخمی شدن بیش از ۲۳۰ زندانی در ابتدای ماه فوریه ۲۰۲۲ اشاره کرد.^۳

۶. محرومیت از تحصیل

ماده (۲۶) منشور جهانی حقوق بشر سازمان ملل از آموزش و پرورش به‌عنوان حق طبیعی بشر یاد کرده است. رایگان شدن تحصیلات ابتدایی، عمومیت یافتن آموزش حرفه‌ای و آموزش عالی همگانی از جمله موارد بیان شده در این ماده است. این درحالی است که در طول هفت سال بحران یمن بیش از نیمی از مراکز آموزشی در این کشور (معادل بیش از ۲۸۰۰ مرکز آموزشی) مورد اصابت قرار گرفته و دانش‌آموزان بسیاری را به کام مرگ فرستاده یا زخمی

1. <https://www.amnesty.org/en/location/middle-east-and-north-africa/yemen/report-yemen/>

2. <https://www.ohchr.org/Documents/HRBodies/HRCouncil/GEE-Yemen/A-HRC-45-CRP.7-en.pdf>

3. <https://humanrights.eadl.ir/news/articleType/ArticleView/articleId/101288>

کرده و مانع از ادامه تحصیل هزاران دانش‌آموز دیگر شده است. برای مثال از ماه ژانویه تا مارس ۲۰۲۱ تعداد پنج حمله نظامی به مراکز آموزشی موجب ایجاد وقفه در تحصیل بیش از ۳۰ هزار کودک گردید.^۱ بمباران‌های هوایی مدارس، وجود مین‌ها و خمپاره‌های عمل‌نکرده در طول مسیر مدرسه، امکان ربایش و بروز صدمات و عدم امنیت روانی و اجتماعی^۲ دانش‌آموزان از جمله موانعی است که سبب شده بسیاری از والدین فرزندان خود را در منزل نگهداری کرده و مانع از ادامه تحصیل آنان شوند. با وجود بحرانی شدن آموزش در سراسر یمن، سازمان‌های بین‌المللی جهت حل این بحران به مناطق جنوبی این کشور بیش از مناطق شمالی آن توجه دارند که این نیز یک نمونه دیگر از تبعیض‌های موجود در رفتار و عمل سازمان‌های بین‌المللی در قبال مردم یمن است.^۳ در حال حاضر هزینه بازسازی مدارس و مراکز آموزشی تخریب شده یمن در حدود ۵۰۰ میلیون دلار تخمین زده می‌شود.

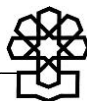
۷. تجاوز به مهاجران

کنوانسیون‌های ۱۹۴۹ ژنو و پروتکل‌های الحاقی سنگ بنای چارچوب‌های حقوقی برای حفاظت از غیرنظامیان و کسانی است که در منازعات مسلحانه شرکت نمی‌کنند، اما گویا این کنوانسیون‌ها و پروتکل‌های لازم‌الاجرا حتی در مورد مهاجران غیریمنی نیز اجرا نشده

1. <https://reliefweb.int/report/yemen/yemen-30000-children-back-learning-despite-education-crisis#:~:text=2.500%20education%20facilities%20in%20Yemen,still%20falling%20victim%20to%20violence.&text=From%20January%20to%20March%20this,for%20more%20than%2030.000%20children.>

۲. بسیاری از کشته‌شدگانی که دفن نشده و در خیابان‌ها رها شده‌اند، خوراک حیوانات درنده می‌شوند. وجود چنین صحنه‌هایی در یمن آثار مخرب زیادی بر اذهان کودکان این کشور به‌جای می‌گذارد.

3. <https://reliefweb.int/report/yemen/yemen-education-crisis-2020-secondary-data-review-sdr-report>

و آنان هم قربانی بحران یمن می‌شوند. چندین سال است که با دشوار شدن مهاجرت به اروپا، کشورهای حاشیه خلیج فارس و به‌ویژه عربستان سعودی به مقصد مهاجران آفریقایی تبدیل شده‌اند. مهاجران شاخ و شرق آفریقا که غالباً از کشورهای سومالی و اتیوپی هستند با هدف یافتن کار در کشورهای حاشیه خلیج فارس وارد خاک یمن می‌شوند. عبور از یمن کوتاه‌ترین مسیر مهاجران آفریقایی برای رسیدن به عربستان است. براساس آمار ثبت شده سازمان ملل متحد، در سال ۲۰۱۸ بیش از ۱۵۰ هزار مهاجر آفریقایی با هدف یافتن شغل و آغاز زندگی بهتر در عربستان، وارد یمن شدند. این درحالی است که آمار بسیاری از مهاجران نیز به ثبت نرسیده است. با وجود این، مهاجران آفریقایی در حین عبور از یمن اسیر قاچاقچیان و نیروهای کمربند امنیتی مورد حمایت امارات^۱ در عدن و لحج می‌شوند. قاچاقچیان با هدف اخذ پول از خانواده مهاجران و نیروهای مورد حمایت امارات (موسوم به نیروهای کمربند امنیتی) با هدف بهره‌برداری جنسی، زنان و دختران و حتی مردان و پسران آفریقایی را در اردوگاه‌های لحج و عدن حبس می‌کنند. گزارش سازمان ملل متحد حکایت از شکنجه‌های جسمی و تجاوزات جنسی قاچاقچیان و نیروهای امنیتی مورد حمایت امارات به مهاجران محبوس آفریقایی دارد. براساس این گزارش نیروهای کمربند امنیتی به بهانه حفاظت از مرزهای جنوب یمن در سال ۲۰۱۹ قریب به ۵ هزار مهاجر اتیوپی را بازداشت کرده و در اردوگاه غیررسمی در لحج و عدن محبوس کردند و برای چندین هفته به‌صورت مکرر و به شیوه‌های مختلف و غیرانسانی آنان را مورد تجاوز

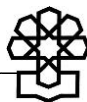
1. UAE-backed Security Belt

قرار دادند.^۱ اگرچه این اقدام غیرانسانی مستقیماً متوجه مردم یمن نیست، اما بی‌ارتباط با بحران یمن نبوده و قطعاً نابسامانی‌های به‌وجود آمده بر اثر جنگ و استقرار شبه‌نظامیان نیابتی مورد حمایت کشورهای مختلف موجب هتک حرمت و کرامت انسان‌های مهاجر در این منطقه شده است.

جمع‌بندی

بحران یمن هر روز وضعیت اسفناک‌تری به‌خود می‌گیرد و این امر موجب بدتر شدن وضعیت انسان‌ها و تشدید بحران حقوق بشر در این کشور می‌شود. عدم ورود جدی سازمان‌های حقوق بشری به موضوع بحران حقوق بشر در این کشور و عدم ممانعت از بمباران آن توسط عربستان سعودی، خبر از آینده‌ای تیره‌وتر برای مردم این کشور می‌دهد. در جنگ یمن حتی حداقل‌های حقوق بین‌الملل بشردوستانه نیز رعایت نمی‌شود، زیرا یک طرف جنگ بازیگران ثروتمندی همچون عربستان سعودی و امارات متحده عربی قرار دارند که می‌توانند با کاربست دیپلماسی پترودلار برخی از کنوانسیون‌ها و پروتکل‌ها و منشورهای بین‌المللی لازم‌الاجرا پیرامون احترام به حقوق بین‌الملل بشردوستانه را بی‌اثر کنند. عربستان سعودی در جنگ یمن به‌دلیل رعایت نکردن بسیاری از مفاد اعلامیه جهانی حقوق بشر و قواعد حقوق بشردوستانه موجود در کنوانسیون‌های ژنو و پروتکل‌های الحاقی ۱۹۷۷ و ۲۰۰۵ همچون عدم رعایت اصل تفکیک میان نظامیان و غیرنظامیان و مراکز نظامی و غیرنظامی و استفاده از سلاح‌های ممنوعه در کنار اقدامات نیروهای مورد حمایت امارات در جنوب در

1. <https://www.ohchr.org/Documents/HRBodies/HRCouncil/GEE-Yemen/A-HRC-45-CRP.7-en.pdf>

زمینه بازداشت و شکنجه زندانیان و تجاوز به مهاجران، یکی از بزرگ‌ترین بحران حقوق بشری را در جهان به وجود آورده است. با وجود اینکه نهادهای بین‌المللی حامی حقوق بشر به عمق فاجعه انسانی در یمن پی برده و به آن اذعان دارند، اما به سبب تأثیرپذیری از دیپلماسی پترودلار عربستان و امارات به این موضوع اهتمام جدی ندارند. اگر بحران یمن هرچه سریع‌تر پایان نپذیرد، موجب افزایش آمارهای تأسفبار حقوق بشری در طول تاریخ خواهد شد. از این رو شایسته است جمهوری اسلامی ایران نیز جهت کمک به پایان این بحران به اقداماتی همچون برگزاری نشست‌ها و اجلاس‌های بین‌المللی در سطح سران، ارسال کمک‌های بشردوستانه و خدمات پزشکی به یمن، تولید فیلم و مستند برای جشنواره‌های بین‌المللی با موضوع تبیین وضعیت وخیم حقوق بشری در یمن، فعال‌سازی دیپلماسی رسانه‌ای در سطح بین‌المللی و فعال‌سازی دیپلماسی پارلمانی جهت همراه کردن پارلمان‌های سایر کشورها در این زمینه مبادرت ورزد.

منابع و مأخذ

1. <https://www.hrw.org/world-report/2022/country-chapters/yemen>
2. <https://www.ohchr.org/Documents/HRBodies/HRCouncil/GEE-Yemen/A-HRC-45-CRP.7-en.pdf>
3. <https://www.ohchr.org/Documents/HRBodies/HRCouncil/GEE-Yemen/A-HRC-45-CRP.7-en.pdf>
4. <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/Yemen%20%20Humanitarian%20Update%20%E2%80%93%20December%202021.pdf>
5. <https://www.wfp.org/news/wfp-forced-cut-food-assistance-yemen-warns-impact-hunger-rises>
6. <https://www.ohchr.org/Documents/HRBodies/HRCouncil/GEE-Yemen/A-HRC-45-CRP.7-en.pdf>

7. <https://www.worldometers.info/coronavirus/country/yemen/>
8. <https://www.saba.ye/ar/news3172589.htm>
9. <https://www.ohchr.org/Documents/HRBodies/HRCouncil/GEE-Yemen/A-HRC-45-CRP.7-en.pdf>.
10. <https://www.amnesty.org/en/location/middle-east-and-north-africa/yemen/report-yemen/>
11. <https://www.amnesty.org/en/location/middle-east-and-north-africa/yemen/report-yemen/>
12. <https://www.ohchr.org/Documents/HRBodies/HRCouncil/GEE-Yemen/A-HRC-45-CRP.7-en.pdf>
13. <https://humanrights.eadl.ir/news/articleType/ArticleView/articleId/101288>
14. <https://reliefweb.int/report/yemen/yemen-30000-children-back-learning-despite-education-crisis#:~:text=2.500%20education%20facilities%20in%20Yemen,still%20falling%20victim%20to%20violence.&text=From%20January%20to%20March%20this,for%20more%20than%2030.000%20children>
15. <https://reliefweb.int/report/yemen/yemen-education-crisis-2020-secondary-data-review-sdr-report>
16. <https://www.ohchr.org/Documents/HRBodies/HRCouncil/GEE-Yemen/A-HRC-45-CRP.7-en.pdf>
17. <https://www.strifeblog.org/2020/07/22/yemen-a-failure-of-human-security/>
18. <https://www.state.gov/wp-content/uploads/2021/10/YEMEN-2020-HUMAN-RIGHTS-REPORT.pdf>

